

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 13

29. ožujka 2007.

cijena 80 Ft



**Osnivačka sjednica Skupštine Hrvatske
državne samouprave
za razdoblje od 2007. do 2011. godine.**

Foto: Branka Pavić Blažetin

Komentar

Plače mi i jedno i drugo oko

U prošleme broju Hrvatskoga glasnika kolegica Timea Horvat piše kako joj jedno oko plače kada pomisli na udruživanje škola u Gradišću, a smije joj se kad se sjeti nove dvojezične škole u Koljnofu. Na žalost, kod mene su oba oka ispunjena suzama zbog stanja manjinskoga školstva u Pomurju. Na srcu osjećam pritisak kada čujem da se djeca koja bi od jeseni trebala polaziti okružnu manjinsku ustanovu odlučuju za mađarsku školu, i to nije mali postotak, čak 70%. Mnogo sam razmišljala zbog čega je došlo do toga, no to je vrlo složen problem, tu treba uzimati u obzir položaj obitelji, nedostatak radnih mjesta u blizini, a mislim da je velika odgovornost odgoja i obrazovanja, u što je u posljednje vrijeme uloženo vrlo malo. O njemu se govorilo samo u brojka-ma ne skrećući pozornost na njegovu prvenstvenu zadaću. Na žalost, to se nastavlja i danas. Manjinske škole to izrazito pogađa, ali ipak ne možemo za svoje probleme okrivljavati samo druge. Odgoj je vrlo složen, dinamičan i dugotrajan tijek koji treba planirati, organizirati i svrhovito usmjeriti. Upravo zbog toga manjine trebaju posebnu pozornost posvetiti odgoju i obrazovanju, što je možda jedina nada u opstanak pogotovo u vremenu kada sve manje obitelji obraća pozornost na manjinski odgoj. Kako s time stojimo mi, Hrvati, mislim da je upravo u korizmi vrijeme samoispitivanja, ili samovrednovanja. Mnoge bi se naše škole mogle pohvaliti, koje su učinile svoje samovrednovanje u okvirima programa ispitivanja kvalitete i dobile naslov «kvalitetna škola», ali na što se to odnosilo? Je li se to odnosilo i na podučavanje manjinskog jezika ili na manjinski odgoj, tj. na očuvanje nacionalnog identiteta? Jer zapravo naš tzv. profil je to, i manjinske ustanove u tome moraju biti «naj». Je li naša hrvatska zajednica dovoljno učinila u tom pogledu, je li dovoljno pažnje posvetila podjednako svim manjinskim školama, podupirala ih u njihovim nastojanjima? Tu mislim više na moralnu pomoć. Ne mogu se prisjetiti jesu li posljednjih nekoliko godina neki naši dužnosnici posjetili godišnje jedan put neku veću školsku priredbu (govorim o iskustvima svoje regije, Pomurja) gdje bi se malo predstavili djeci, govorili o važnosti očuvanja našega jezika i samobitnosti, ili da bi samo posjetili školu pa bi porazgovarali o problemima, dali informacije na koji način se oni mogu rješavati, kamo se mogu obratiti. Škole, nastavnici moraju se sami snalaziti kako mogu, još uvijek nedostaju udžbenici, tijekom godine fali stručna pomoć, da spomenem samo najveće probleme. Možda je krajnje vrijeme da se provede detaljna samoanaliza vlastitoga rada na tome polju iz perspektive svih sudionika i korisnika, i nakon toga obaviti samovrednovanje, tj. uočiti vlastite prednosti, nedostatke i mogućnosti te na kraju odrediti razvojne prioritete i ciljeve.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Iza nas je subota i osnivačka sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave za razdoblje od 2007. do 2011. godine. Trideset i devet izabranih zastupnika, svi na broju, okupili su se 24. ožujka u Uredu Hrvatske državne samouprave kako bi birali vodstvo Hrvata u Mađarskoj u iduće četiri samoupravne godine. Prvi put otkada sudjelujem sjednicama Skupštine HDS-a, svi zastupnici bili su na broju, prvi put su novinari bili isključeni sa sjednice koja se odvijala iza zatvorenih vrata i prvi put su oni koji mogu birati predsjednika Skupštine HDS-a mogli birati između dva kandidata. Sa 21 glasom za predsjednika Skupštine HDS-a izabran je Mišo Hepp, a drugi kandidat za predsjednika Stipan Karagić dobio je 18 glasova. Tijesna pobjeda koja pokazuje kako su obadva kandidata imala svoju čvrstu bazu koja je u tjednima pred osnivačku sjednicu Skupštine lobiranjem pristupala jednoj ili drugoj strani. Jedinstvo Hrvata u Mađarskoj potrebno je u svakolikom smislu, a ponajviše i najodgovornije upravo u radu najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj. Jer iako zastupnici dolaze iz raznih sela i gradova, regija, oni u Skupštini HDS-a predstavljaju i učvršćuju svojim radom interese svih Hrvata u Mađarskoj, svaki od njih posebice. Nadaćmo se kako će upravo to jedinstvo uspjeti sačuvati i učvrstiti u nastupajućem razdoblju za što



najveće jamstvo treba da bude upravo osoba predsjednika HDS-ove Skupštine. Hrvati u Mađarskoj ne mogu si dopustiti luksuz vrijeđanja te u svome društvenom i političkom angažmanu primjenjivati formulu „ja s njim ne razgovaram“.

Izabrana su i dva zamjenika predsjednika između trojice kandidata. Najmlađi među njima nije dobio potrebnu većinu, pa su njegove pristaše bile više nego razočarane, i već na samome startu počela su nagađanja o tome hoće li uspjeti „pobjednička“ koalicija sačuvati svoje jedinstvo. Vjerujem kako svih izabranih 39 zastupnika Skupštine HDS-a ni u najmanjoj mjeri neće iznevjeriti svoju biračku bazu te kako će u nastupajućem razdoblju politiziranjem u najvišem tijelu vlasti Hrvata u Mađarskoj svojim radom i svojim naporima, izdižući se iznad svakodnevnih ljudskih trzavica i slabosti koje su svojstvene svima nama, učiniti sve da se i dalje jača i kulturna autonomija ovdašnjih Hrvata i jedinstvo naše male zajednice koja u previranjima trećega tisućljeća ulaže ne male napore u očuvanju upravo onoga što je čini svojstvenom i živom, očuvanje jezične posebnosti. O programima i planovima Skupštine HDS-a (utemeljen je jedino Odbor za financije i nadzor) odlučit će Skupština HDS-na svojoj sljedećoj sjednici koja bi se trebala održati u roku od 30 dana od dana osnivačke sjednice Skupštine HDS-a. *Branka Pavić Blažetin*



Osnivačka sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave za razdoblje od 2007. do 2011. godine.

Aktualno

Upitali smo predsjednika Skupštine HDS-a Mišu Heppa



Miso Hepp

Gospodine predsjedniče, čestitamo na izboru. Na žalost, osnivačka sjednica Skupštine HDS-a bila je zatvorena. Kažite nam što se odvijalo iza zatvorenih vrata?

– Obadvojica kandidata za predsjednika prije glasovanja zastupnike je upoznala sa svojom koncepcijom rada Skupštine Hrvata u Mađarskoj. Ja sam prije svega istaknuo u svom izlaganju potrebu veće povezanosti svih hrvatskih regija i županija, potom potpunu otvorenost i informiranje svakoga o svačemu u svako doba, informiranje svih Hrvata u Mađarskoj i preko naših zastupnika i preko naših medija.

Mnogi se upravo sada pitaju kako ćete obavljati svoju dužnost. Živite u Pečuhu. Hoćete li se preseliti u Budimpeštu?

– To u današnje vrijeme nije nikakav problem. Vjerojatno ću pronaći optimalno rješenje.

Što još moramo znati o koncepciji buduće Skupštine?

– Što se tiče same strukture vjerojatno će doći do nekih promjena. Do sada smo imali jednoga profesionalnog zamjenika predsjednika i tri dopredsjednika; sada imamo dva zamjenika predsjednika u honorarnom statusu te ćemo imati voditelja Ureda koji će biti profesionalac i ne može biti istovremeno i zastupnik Skupštine HDS-a.

Koje su one najvažnije stvari koje zapravo nova Skupština treba napraviti u razdoblju koji je pred nama?

– Prije svega trebamo se ekipirati, usuglasiti mišljenja. Iako je moj izbor za predsjednika takav da je za moju osobu glasovao 21 zastupnik, a za drugoga kandidata 18 zastupnika, ne kažem da su oni glasovali protiv mene. Za dobrobit Hrvata sa svakim u svako doba moramo surađivati i zajedno raditi.

Jedan od najvažnijih zadataka je upravo izgradnja kulturne autonomije?

– Apsolutno, to sam ja i u svome nastupnom govoru istaknuo. Bez kulturne autonomije i institucionalne pozadine nema budućnosti Hrvata u Mađarskoj. Mislim da smo na dobrom putu i nadam se da ćemo imati sve više naših ustanova.

U budućoj strukturi Skupštine HDS-a vjerojatno će veću ulogu dobiti i njezini odbori?

– Istaknuo sam među svojim programskim točkama, u prvom redu stručnost, ako treba, budući da u Skupštini ne mogu biti stručnjaci za sve segmente našega rada i djelovanja, mi ćemo u naš rad uključiti i ljude koji nam daju dobre savjete i ideje, i prema tome ćemo nastojati na najbolji mogući način rješavati naše probleme.

Znamo li već datum sljedeće Skupštine HDS-a?

– U roku od 30 dana trebamo sazvati iduću sjednicu Skupštine HDS-a.

bpb

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Knjižnice za strane jezike, i ove se godine, 13. put u sklopu Međunarodnog sajma knjiga, u Budimpešti organizira predstavljanje narodnosnih izdanja pod naslovom «Narodnosti u Mađarskoj». U sklopu izložbe Knjižnica za strane jezike predstavlja svoja izdanja knjiga te izdanja iz radionica narodnosti koje žive u Mađarskoj. Sve to u nazočnosti mnogih autora koji će na licu mjesta i dedikirati najnovija izdanja. Međunarodni sajam knjiga održava se od 12. do 15. travnja u budimpeštanskome Kongresnom središtu, u Ulici Jagelló na drugome katu na štandu 319. Cilj je izložbe narodnosnih izdanja njihova popularizacija i prikazivanje širokoj publici. Prikazuju se knjige, časopisi, novine manjina, te elektronična pomagala, video-kazete, CD i DVD-izdanja na jezicima 13 nacionalnih manjina u Mađarskoj.

ZAGREB – U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, Udruge za potporu bačkim Hrvatima i Hrvatsko-mađarskoga društva, 23. ožujka u Hrvatskoj matici iseljenika predstavljena je knjiga Dinka Šokčevića Hrvati u očima Mađara, Mađari u očima Hrvata. O knjizi su govorili Đuro Vidmarović, povjesničar i književnik dr. Željko Holjevac, sam autor, povjesničar dr. Dinko Šokčević, a predstavljanje je vodio Naco Zelić.



Matija Nović odlikovan je spomin-plaketom „Za Kemlju”

KEMLJA – Prilikom državnoga praznika 15. marcijuša, spomin-plaketa „Za Kemlju” uručena je zastupniku mjesne Hrvatske manjinske samouprave Matiji Noviću ki je uza to mnogo ljet i jačkar kemljanskoga zbora „Mali Dunaj”, a njegovu ručnu šikanost kot drivorezbara prik njegovih djel poznaju i u širjoj okolici.

BIKE – Samouprava, Hrvatska manjinska samouprava, Društvo za polipšavanje sela, Kulturni i športski centar naselja poziva na spomin-dan Pála Nagy Felsőbükiya ter Izidora Jankovicha Daruváriya, na 150. obljetnicu smrti. O zvanarednimi političari zainteresirani će moći poslušati predavanja, a položiti će se i vijenac spominka 30. marcijuša, petak. Pred kratkim su imali i u Čepregu spomin-dan Izidora Jankovicha, čepreškoga zemljovlasnika.



Zamjenici predsjednika Skupštine HDS-a: Matija Šmatović i Đuro Dudaš

KEMLJA – Od novoga školskoga ljeta osnovna škola ovoga naselja raspolaže dičjom tamburaškom grupom. Momentalno šestimi pohađaju tajedno jedanput tamburašku uru ku pelja György Szabó, a na repertoaru imaju gradišćanske i hrvatske jačke. Prvi put su nastupili na Hrvatskom balu sela u februaru, a pred kratkim su polipšali i mjesnu svetačnost 15. marcijuša. Instrumente pomoću naticanj su priskrbili školsko peljačtvo ter mjesna Hrvatska manjinska samouprava.

BARČA – U okviru Barčanskoga proljetnog festivala 17. ožujka od 17 sati održan je gala program narodnih plesova. Nastupili su KUD „Mali Balaton” iz Balatonszentgyörgya, KUD „Virovitica”, KUD „Boróka”, KUD „Podravina” i razredi umjetničke škole grada Barče. „Veseli Podravci” zajedno s Virovitičanima otpjevali su „Podravinu”, te prikazali prelo. Na kraju su svi sudionici zajedno zaplesali.

PEČUH – U organizaciji Matice hrvatske Pečuh i Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krležu, u pečuškoj školi 28. ožujka u sklopu priredaba Tjedna hrvatskoga jezika organizira se Književna tribina na kojoj se predstavlja tjednik Hrvata u Vojvodini «Hrvatska riječ». Priredba počinje u 14 sati u svečanoj dvorani pečuške hrvatske škole.

PEČUH – Pod naslovom „Pečuh kulturna prijestolnica Europe i utjecaji toga projekta na regionalni razvoj područja, s posebnim osvrtom na balkansku regiju” u Pečuhu se u organizaciji Odsjeka za politički zemljopis i razvoj područja te Mađarske akademije znanosti podružnica Pečuh 28. ožujka održava znanstvena konferencija. Završnu riječ na konferenciji imat će pečuški gradonačelnik Péter Tasnádi.

KANIŽA – U organizaciji Županijskoga društva „Hrvatica”, 24. ožujka žene iz toga grada i okolnih hrvatskih naselja hodočastile su u Mariju Bistricu. Unatoč lošem vremenu četrdesetak vjernika iz Pomurja molilo je na misnome slavlju.

BUDIMPEŠTA – Na početku tajedna, 26. marcijuša, grupa No Thanx s petroviskim pjevačem Erikom Škrapićem prikazala je u metropoli svoju prvu CD-ploču u XIX. okrugu, u Europarku.

Osnivačka sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave

Na temelju uspješnih zemaljskih manjinskih izbora u Mađarskoj (4. ožujka), odnosno nakon preuzimanja vjerodajnica od Središnjega državnog izbornog povjerenstva u Palači Duna (13. ožujka), osnivačka sjednica novoizabrane Skupštine HDS-a zakazana je i provedena u subotu, 24. ožujka, u sjedištu HDS-a u Budimpešti.



Nakon intonacije mađarske i hrvatske himne predsjedatelj osnivačke Skupštine, doajen hrvatskoga zastupničkog tijela Stipan Krekić, nakon pozdravnih riječi upućenih nazočnom članstvu, među gostima je posebno pozdravio veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića, pročelnika Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine Martina Ispanovića, bivšega predsjednika HDS-a dr. Miju Karagića i odvjetnika dr. Dénesa Nemesa, te predao riječ, dr. Miji Karagiću koji se nakon pozdravnih riječi obratio Skupštini: Meni je čast što vas na četvrtoj svečanoj sjednici mogu pozdraviti jer po mome sudu, već na samome startu idućeg ciklusa Skupštine imat ćemo sigurno mnogo zadataka u interesu svih Hrvata u Mađarskoj.

Naša nova Skupština – a tako je bilo i pri ranijim mandatima – zapravo je koncipirana, složena tako da su u njoj zastupljeni hrvatski zastupnici svih krajeva, županija i regija gdje žive naši Hrvati u Republici Mađarskoj. To je ponovni dokaz da su Hrvati na ovim prostorima prihvatili manjinski samoupravni sustav Republike Mađarske te da su se aktivizirali tijekom zemaljskih odnosno lokalnih manjinskih izbora, stoga se sada nalazimo skupa da otpočne djelovanje naše nove Skupštine. Ja sam se na zadnjoj sjednici bivše Skupštine zapravo već oprostio od tadašnjih članova, zastupnika – to sada ponovno činim, a istodobno pozdravljam i nova osobe, nove zastupnike. Čast mi je biti u ovim svečanim trenucima na utemeljenju naše sljedeće



Skupštine. Želim vama svima dobroga zdravlja i puno zadovoljstva u radu s time da nikada ne zaboravite da ste ovdje zato da zastupate interese svih Hrvata, i to politički složno, jedinstveno jer samo tako može biti uspješno da se naše Hrvatsko u Republici Mađarskoj sačuva još dugo godina. Posebno mi je zadovoljstvo i drago što se među nama nalazi naš novi veleposlanik Republike Hrvatske, gosp. Ivan Bandić.

Gosp. Bandić nazočnima se obratio ovim riječima: Počasćen sam da kao predstavnik Republike Hrvatske danas mogu biti s vama. Dopustite mi da u nekoliko rečenica, očekujući ovaj svečani trenutak, izrazim neka moja razmišljanja ovih dana. Rekao bih da je ovo blagdan za Hrvate u Mađarskoj, praznik, kako bi to moj stari nekoć rekao, vrijeme je to kada se obuče bijela košulja, uredi ženske frizure, kada se ide na misu. To je odista svečani trenutak kojim se svi možete ponositi, baš kao i ja što mogu svjedočiti i podičiti se pred predstavnicima hrvatske nam vlasti da u Mađarskoj imamo dobru hrvatsku zajednicu. O tome sam se za svoga četverogodišnjeg boravka u vašoj sredini veoma dobro upoznao. Vi kao parlament Hrvata u Mađarskoj danas ćete izabrati svoje novo vodstvo koje će predstavljati i artikulirati vaše interese i prema domovini i prema vama. To vodstvo će biti vaš odraz i stoga vam stavljam na dušu, i molim vas da – ne zanemarujući svoje organizacije, ustanove i udruge – ostavite ustranu male, uskogrudne povrede. Neka one ne budu u prvome planu, već neka bude prvredno u planu hrvatska zajednica u svome potpunom integracionalnome smislu, što bi značilo počam od Bačke, do Gradišća, od Baranje do Budimpešte. Onaj koji će vas predstavljati neka bude takav da može svugdje jednako doći i jednako zastupati interese Hrvatsva i pred ovom i pred matičnom domovinom. Uvijek jasno, glasno i čvrsto. Mislim da je na



taj način i garancija vašega daljnjeg opstanka. Kao hrvatski predstavnik u Mađarskoj – sada već na jednoj drugoj razini – mogu izraziti zadovoljstvo da imamo podršku Republike Mađarske. Ostalo je na vama zajedno da svoja prava iskoristite u okviru postojećeg prijateljstva Republike Hrvatske i Republike Mađarske, koje nije samo deklarativno, već je duboko utemeljeno. I upravo je na tome da se to iskoristi, da bi i od jedne i od druge države dobili onoliko koliko vam nalažu vaše potrebe bilo da se radi o pozamašnjim, institucionalnim okvirima, bilo o planiraju buduću hrvatske kulturne autonomije. Vjerujte, svaki od vas je za mene narodni predstavnik hrvatske narodne zajednice, na čemu vam od srca čestitam. Siguran sam da ćete opravdati povjerenje. Ujedno vas pozivam i nudim suradnju s Veleposlanstvom i mojim suradnicima. Vrata su vam uvijek otvorena, vi to dobro znate, i to je zapravo put prema Hrvatskoj. Kad god mislite da nešto možemo pomoći, posredovati, povezati, dobro nam došli – rekao je na koncu veleposlanik Ivan Bandić.

Potom je slijedila svečana prisega zastupničkog članstva Skupštine HDS-a.

Pošto je ustanovljen odgovarajući kvorum (39 zastupnika), otvorena je radna sjednica koja je proglašena zatvorenom, dakle gosti i novinari trebali su napustiti vijećnicu.

Kako smo na temelju višesatne rasprave, odnosno višekratnih tajnih glasovanja kasnije saznali, odstupilo se od podnesenog trovrstnog prijedloga o ustrojstvu bivše Skupštine HDS-a, stoga su na listu kandidata za predsjednika HDS-a stavljena dva zastupnika,



bivši zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić i predsjednik baranjske regije Saveza Hrvata u Mađarskoj Mišo Hepp. Na temelju glasovanja – tri glasa više – za novoga predsjednika Skupštine HDS-a izabran je Mišo Hepp.

Glede zamjenika predsjednika HDS-a na listu su stavljena tri zastupnika: Đuso Dudaš iz Šeljina, Géza Völgyi ml. iz Koljnofa i Matija Šmatović iz Bizonje. Za dopredsjednike u honorarnome radnom statusu izabrani su Đuso Dudaš i Matija Šmatović.

Također tajnim glasovanjem izabrani su članovi Odbora za financije i nadzor. Od pet kandidata na listi, izabrani su: Jelica Pašić-Drajko iz Budimpešte, Mijo Štandovar iz Salante i Šandor Petković iz Kisega.

Što se pak tiče izbora daljnjih odbora HDS-a i njihova članstva, on se predviđa obaviti sazivom Skupštine HDS-a, nakon tridesetak dana.

Marko Dekić



SUMARTON – Tamburaški orkestar „Sumartonski lepi dečki“ kandidirao se na Festival tamburaških orkestara u Donji Kraljevec, koji će se održati 28. travnja. Tamburaši su se trebali pripremiti sa šest pjesama, koje je vrednovao stručni odbor, i na taj način se moglo kandidirati. Sumartonski tamburaši 17. ožujka boravili su u Studiju M, gdje im je snimljena pjesma „Junaki se“ koja će se puštati na radiju do održavanja festivala.

SUMARTON, EGERVÁR – Sumartonsko kulturno društvo uspostavilo je vezu s Društvom mladeži iz Egervára. U okviru egervárskoga društva djeluje i folklorna skupina, pa radi razmjenjivanja iskustava, učenja plesova jedni od drugih 24. ožujka dvije plesne skupine i tamburaški orkestri su se susreli.

ČAKOVEC – Posredstvom sumartonskoga kulturnog umjetničkog društva kaniški Komorni zbor „Szivárvány“ održat će koncert u Čakovcu 6. travnja. Orkestar je nastupio sa sumartonskim tamburašima na božićnom koncertu na kojem je pribivao i Ladislav Varga, ravnatelj čakovečkoga Središta za kulturu i na tom susretu dogovoren je nastup. Kaniški zbor vodi Ivett Barat.

KERESTUR – Sredinom mjeseca održano je natjecanje vinara. Ove je godine pristiglo najviše uzoraka, čak 60. Nosili su svoja vina uzgajivači vinove loze i iz Serdahela, Fičehaza, Mlinaraca i Kaniže. Ocjenjivački sud na čelu s poznatim stručnjakom dr. Dénesom Pálfijem podijelio je čak deset zlatnih priznanja. Dobili su ih: Mikloš Molnar, Barnabaš Paulin, Imre Medli, Geza Čotar, Mišo Gyöngyösi, Vilim Doboš, Lajoš Lancoš, Ivan Kovač i Mikloš Kos.

BEČEHEL – U tome naselju mnogi pomurski Hrvati imaju svoj vinograd i pomoću udruge vinara iz godine u godinu imaju sve bolju kapljicu. Udruga održava dobre veze i s vinarima iz Hrvatske i Slovenije. U mjestu 18. ožujka je održano natjecanje vinara na kojem su Hrvatima Zoltanu Molnaru dodijeljene tri zlatne medalje, jednako tako i predsjedniku udruge Gezi Nemetu.

U martinačkoj školi

Osnovna škola u Martincima, uz tri naše dvojezične škole u Mađarskoj, te uz školu u Petrovom Selu, prije tri godine počela je postupno uvoditi dvojezičnost u svoj školski program. Pokazalo se to ispravnim korakom, i danas djeca znatno bolje vladaju hrvatskim jezikom, komunikacija na materinskom jeziku svakodnevna je i uobičajena i u školi i na ulici u ovom selu koje i danas gotovo stopostotno čini hrvatski živalj. Iako u slijepoj ulici, Martinci su u jednom od najnerazvijenijih dijelova južnoga Zadunavlja, što se iz godine u godinu odražava i na demografskoj slici sela. Mladi, ako imaju i nađu posao, sele se u obližnje gradove, dio njih, zahvaljujući zadruzi Drava agro, ostaje u selu. Malo je posla, mnogo nezaposlenih, onih koji su upućeni na socijalnu pomoć, malo djece u školi, malo mladih roditelja. Danas je pak pitanje školstva duboko vezano uz novac. Troškovi seoskih samouprava koje u svojoj sredini imaju školu, iz dana u dan su sve veći, a i nova zakonska norma preferira, dakako novčano, takozvanu zajedničku upravu ustanova/škola. Kako dalje? Sve češće se pitaju Martinčani koji svoju školsku bazu mogu širiti možebitno upisima djece u hrvatsku dvojezičnu školu iz naših podravske sela. Ali i u Starinu ima škole, i u Lukovišću, i u Foku, doduše, nisu dvojezične, ali se u Starinu i Lukovišću hrvatski predaje u satnici za materinski jezik. Jedinstveno hrvatsko školstvo u Podravini. Što nam donosi sutra? Bit će nam to jasnije za nekih godinu-dvije. Možda ćemo onda moći govoriti o jakom hrvatskom školskom središtu i njegovim područnim školama.

Tko zna.



Ruža Hideg

Ravnateljicu škole Ružu Hideg za svog posjeta školi zatekla sam u uredu za stolom. Telefon, jedan, dva, uvijek nešto žurno i osim nastavnčkih sati treba srediti, riješiti. Već treću školsku godinu radimo po dvojezičnome hrvatskom programu. Imamo dobra iskustva, i po mojoj ocjeni postigli smo lijepe rezultate. Uočavamo kod djece velik napredak u komunikaciji na hrvatskom jeziku, imamo mnogo posla i puno posla je tek pred nama, kaže mi ravnateljica martinačke škole. U školi se dvojezična nastava odvija u prva četiri te u petom i šestom razredu. U školi je zaposleno 11 pedagoga od kojih njih devetero govore hrvatski jezik, jedino matematika i tjelesni odgoj ne ide po dvojezičnome programu, na svim ostalim satima radimo dvoje-



zično i koristimo se udžbenicima za hrvatske dvojezične škole. Na žalost broj djece iz godine u godinu se smanjuje. Danas devedesetak učenika pohađa školu. Idealno bi bilo kada bismo imali od 20 do 30 učenika više od ovoga broja. Posebna se pozornost poklanja i izvannastavnim aktivnostima na hrvatskom jeziku, kao što je narodni ples, pjevanje, dramska sekcija ... Djeca sudjeluju natjecanjima iz hrvatskoga jezika, sudjeluju na županijskom (Josip Gujaš Đuretin) i državnom (Croatiada) natjecanju u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku. Zajedno sa starinskom i šeljinskom školom svake godine martinačka škola organizira susret podravskih škola, koji je postao tradicija, svake godine u drugom naselju. Imamo zbratimljenu školu u Hrvatskoj, u Hercegovcu, suradnja je stalna i međusobni posjeti redoviti. Djelatnici iz Martinaca se na proljeće spremaju na nastavne sate u hercegovačkoj školi. Vjeronauk u školi predaje vjeroučiteljica Jelka Gregeš koja s djecom radi već niz godina. Osmi razred sada pohađa 11 učenika i svi oni, kaže ravnateljica Ruža Hideg, svoje školovanje žele nastaviti u srednjim stručnim školama.

Kada se u Martincima prije tri godine prešlo na dvojezičnost, u planu je bilo zapravo stvaranje jakoga hrvatskog školskog centra koji bi svojom ponudom privukao sve one učenike i sve one roditelje iz naših podravskih naselja koji žele da njihovo dijete usvoji znanje materinskoga jezika na zavidnoj razini. Je li se u tome uspjelo? Zapravo, zasada i ne previše, jer iz drugih hrvatskih podravskih naselja djeca ne dolaze u martinačku školu. Iz Novoga Sela, Brlobaša i Potonje djeca, kao što to čine već duga desetljeća, idu u lukovišku školu gdje imaju mogućnosti pohađati predmetnu nastavu hrvatskoga jezika. U Foku djeluje škola, u Starinu se također odvija nastava hrvatskoga materinskog jezika kao predmeta. U martinačku školu, osim martinačke djece, dolaze djeca iz Križevaca jer su ova dva sela u jednom bilježništvu, iako je i tu početkom školske godine bilo nekih problema i trzavica koje su, nasreću, riješene na obostrano zadovoljstvo i korist. Što donosi sutra hrvatskom školstvu u Podravini u kojoj iz dana u dan ima sve manje djece? Možda ćemo biti pametniji već za pola godine.

bpb



Intervju

„Trebalo rješavati probleme u regiji“

Zahvaljujući novomu manjinskom zakonu, prvi put su osnovane županijske manjinske samouprave tekuće godine. U Zalskoj županiji do tog čina došlo je 14. ožujka 2007. g u Jegerseku. Za njezina predsjednika izabran je Ladislav Penzeš. Nakon osnivanja organizacije porazgovarali smo o budućim zadaćama županijske manjinske samouprave.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin



Županijska manjinska samouprava nova je forma u društveno-političkom životu manjina. Koliko si ti načisto s time, kakvu ulogu će imati ona? Nije li možda suvišna, naime, i bez nje je manjinski samoupravni sustav djelovao?

Mislim da je ovaj srednji stupanj samoupravljanja nešto novo, ali potrebno je bilo to napraviti, a vrlo je dobro da je po zakonu određeno da manjinske samouprave djeluju posebno od mjesnih, jer onaj sustav koji je bio prije, npr. seoske samouprave pretvorile su se u manjinsku samoupravu, nije bilo učinkovit. Kod nas u Zali vidljivo je bilo da na ondje gdje je posebno djelovala manjinska samouprava, učinjen je pomak prema napretku, a gdje nije, tamo je mjesna samouprava nalegla na tu djelatnost i takoreći progutala čak i potporu. Novac se potrošio za druge svrhe. Županijska samouprava će imati u tome ulogu da će pomagati rješavati probleme u regiji. Ako gledamo demokraciju, rješenja treba naći tamo gdje problemi iskrsnu. Zašto to sve rješava u Budimpešti, najbolje da se rješava u sredinama, u tome je jako velika uloga mjesnih manjinskih samouprava s kojima će županijska morati vrlo dobro surađivati. Ako nam je zakon dao tu mogućnost da svoje interese možemo zastupati i u županiji, onda to također moramo iskoristiti. Mislim da nije bilo povoljno da su o nama rješavali u županijskoj skupštini bez nas. Županijska manjinska samouprava morat će pokazati da Hrvati u županiji ne postoje samo u statistici. Meni je uvijek bilo bolno da je naša županija imala veze s raznim zemljama, a sa susjednom Hrvatskom slabo, ili ako je već i imala, nas Hrvate nije uključila u to. Postoji pomurski i međimurski mješoviti odbor, ali ni o toj suradnji javnost ne zna mnogo. Čini mi se da su sve te veze bile prividne, neke vodeće osobe su se sastale, ali konkretno o našim stvarima nije bilo riječi.

Ja ću pokušati nazočiti na sjednicama županijske skupštine, gdje imam mogućnost reći svoje mišljenje, no nemam pravo glasa. Pokušat ću iznijeti mišljenje naših Hrvata, ako će više puta čuti o nečemu, valjda će bolje i razmisliti. *Misliš da je prvenstvena zadaća županijske ma-*

njinske samouprave da radi na popravljajući položaja te prestiža manjine u županiji?

– Da, i to je zadaća, te da zajedno s mjesnim samoupravama pronademo najbolja rješenja na koji način možemo pristupiti županijskoj skupštini da nas prihvate, jer znaju da u tome donjem dijelu žive Hrvati, ali ne brinu se baš za njih. Pogledajmo samo školstvo. Zatvaraju se škole u kojima se uči hrvatski jezik. Nema već nastave u Petribi, Pustari, prestat će u Belezni. U Letinji je nekada postojala škola, čak i gimnazija gdje se učio hrvatski jezik. Sada ćemo možda napraviti dva središta, ali ako Hrvati na svome mjestu neće imati nastavu hrvatskoga jezika, potpuno će se asimilirati. Ako nećemo zastupati svoje interese zajedno, onda nas neće prihvatiti kao postojeću narodnost. Statistike će biti, ali nećemo imati ustanove u kojima se još govori jezik, nestat ćemo. Možemo pogledati i vjeru, već nemamo ni župnika Hrvata u našim selima, vrlo je dobra inicijativa da u Kaniži se mjesečno jedanput održava hrvatska misa. Moram reći jedan primjer, bio sam upravo danas na sprovođu čovjeka koji je 70 godina živio kako pravi Hrvat, govorio hrvatski. Zakopali su ga tako da se nije čula nijedna hrvatska molitva. Zašto se ne bi mogao predavati hrvatski jezik u kaniškim srednjim školama. U županiji želim govoriti hrvatski, ne da bi se pravio važan, nego da znaju da postojimo koji znamo dobro govoriti i da znaju da nama je hrvatski jezik materinski.

Dakle, prvi korak županijske samouprave bilo bi uspostavljanje vrlo dobre suradnje s mjesnim manjinskim samoupravama?

– Da bismo mogli zajedno zastupati interese, moramo zasjesti s mjesnim samoupravama, treba se i s njima dogovoriti. Često su organizirani isti programi odjednom na istome mjestu, pa treba i to usuglasiti. U županijskoj manjinskoj samoupravi nemaju sva naselja svoje zastupnike, ali i ona, naravno, moraju biti zastupljena. Županijska samouprava treba dobro surađivati i s državnim samoupravom. Nadam se da će informacije biti dobro prenesene. Drugo što je vrlo važno, trebamo uključiti našu mladež u gospodarstvo, u naše ustanove. Kad Hrvatska pristupi Uniji, bit će više prilike, i to trebamo iskoristiti jako dobro. Moramo sjesti za stol i razgovarati. Malo znamo jedan o drugom. Ako bi sada pitali Hrvate znaju li što se događa s Hrvatima u Keresturu, mnogi ne bi znali. Dobro bi bilo pokrenuti web-stranicu, makar unutar županijske stranice, jer mladi tako komuniciraju. Nedavno je otvorena radiopostaja u Letinji, trebalo bi imati na radiju našu riječ, naše pjes-

me, npr. na kaniškom radiju ili u županijskom listu barem povremeno da se objavi o Hrvatima nešto i na njihovu jeziku, naravno, to iziskuje i novčanu potporu.

Nakon osnivanja ti i dopredsjednik otišli ste na razgovor s predstavnicima županije. O čemu ste razgovarali?

– Bilo je riječi o onim zadaćama koje su hitne. Trebamo pripremiti svoju prvu sjednicu, to ćemo imati nakon Uskrsa, zatim moramo raspravljati o proračunu. Mi smo molili od županije da ne moramo održavati sjednice u Jegerseku, jer tako bi bili i troškovi smanjeni, nego negdje u našim mjestima, a drugo što smo prosili, sjedište županijske manjinske samouprave da bude negdje u Pomurju. Razmišljali smo da bi bilo dobro u uredu kaniške manjinske samouprave. Sada pripremamo dogovor s kaniškim načelnikom, ali trebamo pitati i Hrvatsku državnu samoupravu, jer tamo je i počasni konzulat.

Ti si predsjednik i jedne civilne regionalne udruge, Društva Horvata kre Mure. Kakvu će ulogu imati Društvo u budućnosti?

Društvo Horvata kre Mure napravilo je veliku zadaću, jer pomoću njega su utemeljene hrvatske manjinske samouprave u Zali. Moram reći da za taj posao nisu se otimala druge udruge. Na žalost, mjesne samouprave nisu se baš trudile da informiraju ljude o registraciji. Mi smo započeli skupa taj rad, inicijativa je bila od Društva, i osnovale se samouprave. Dvije organizacije nadalje će morati dobro surađivati. Trebat ćemo održavati mnogo skupova, dogovarati se u mnogim stvarima. Sada već znamo tko su članovi društva. To će se tražiti i ubuduće. Vrlo je važno da naši ljudi budu registrirani, i znamo kome se treba obratiti. Inače, naša organizacija bila je najjača nakon Saveza, imali smo 60 mandata, to smo mi dobro pripremili. Društvo je time županiji priskrbilo više od sedam milijuna forinti. Tu su još bila tri mjesta na kojima su željeli osnovati samoupravu, a naša je zadaća da ih podupremo, neka Hrvati, bilo gdje žive, nastoje se organizirati, treba im stvoriti mogućnost. Na žalost, znamo da mladih ima vrlo malo. Obje organizacije moraju raditi na tome da mlade angažiramo. Volio bih sve više mladih pridobiti za našu stvar. Treba za njih izmisliti takve programe koje oni vole, tu bi trebalo stvoriti nešto da se dobro osjećaju u svome krugu, gdje se čuje malo više hrvatska riječ, primamiti ih. Ako djeca neće učiti u našim školama, dospjet će u čistu mađarsku sredinu, i doći će do nagle asimilacije.

44. Goranovo proljeće

„Iako poezijom ne možemo mijenjati svijet, možemo ga učiniti podnošljivijim“, riječi su ovogodišnjeg dobitnika Goranova vijenca pjesničke nagrade za sveukupni doprinos hrvatskom pjesništvu Mile Stojića.

Kao znak sjećanja na pjesnika Ivana Gorana Kovačića koji je nestao u viorima Drugoga svjetskog rata, već 44 godinu zaredom na Goranov rođendan, 21. ožujka, održava se u Lukovdolu, mjestu Goranova rođenja, manifestacija naziva Goranovo proljeće. Manifestacija je to koja okuplja pjesnike iz Hrvatske i inozemstva. Tako je i ove godine susretu u Lukovdolu i čitanju pjesama u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji sudjelovalo četrdesetak pjesnika, među njima Stjepan Blažetin i Péter Zilahy iz Mađarske.

Stručno povjerenstvo za nagradu Goranova vijenca koje je radilo u sastavu: Krešimir Bagić, Miroslav Mićanović, Nikica Petrak, Adriana Škunca i Tvrтко Vuković, jednoglasno je odlučilo ovogodišnji Goranov vijenac dodijeliti Mili Stojiću, autoru jednoga od najprovokativnijih i najzanimljivijih opusa suvremenoga hrvatskoga i bosanskohercegovačkog pjesništva.

Pjesnik, prevoditelj, esejist, antologičar Mile Stojić rođen je 1955. godine, a danas živi na relaciji Zagreb – Beč – Sarajevo. Objavio je 16 knjiga pjesama, eseja i priča, sastavio i uredio nekoliko pjesničkih antologija. U obrazloženju nagrade Krešimir Bagić između ostaloga je kazao: «Riječ je o pjesniku koji se iznova hvata ukoštac s vječnim temama poput života i ljubavi koje obično bivaju obrađene tako da ih se sučeli s njihovim suprotnostima. Mile Stojić je pjesnik koji svijetu neprestano pokušava govoriti istinu, ogoljavati ga, spašavati i harmonizirati, ali i pjesnik koji je duboko svjestan da je njegov napor uzaludan jer put do konačne istine zapravo ne postoji.

Ovogodišnju Goranovu nagradu za mlade pjesnike, koji do sada nisu imali objavljenu zbirku pjesama, između 53 zbirke pristigle na natječaj osvojila je mlada pjesnikinja iz Splita Marija Andrijašević. U sklopu dodjele nagrada u Lukovdolu uručene su nagrade i najbo-



Lukovdol 2007.

lijim učenicima pjesnicima koji su sudjelovali svojim radovima natječaju Goranova proljeća. bpb

*Široki bulevari, zvuci kitare
zeleni drvoredi, barovi s crvenima svjetlima
Cordoba kao opće mjesto utopije
Europska postmoderna, Joseph Beuys izlaže u
Beaubourgu
a Goran Kovačić na Tjentištu*

*Maksim Gorki piše letke nove kominterne
Paul Claudel predvodi procesiju katoličke crkve
Friedrichu Hölderlinu je more do koljena
u njegovu tornju u Tübingenu.*

Mile Stojić



Mile Stojić

Likovna kolonija „Breške“, Tuzla

Već tradicionalno u organizaciji tuzlanskoga KUD-a „Napredak“ godinama se održava međunarodna Likovna kolonija „Breške“, pa je tako održana i u ljeto 2006. godine, a radovi umjetnika koji su joj sudjelovali predočeni su javnosti i u Galeriji „Kristijan Kreković“, galeriji Franjevačkog samostana u Tuzli od 12. prosinca 2006. do zaključno sa 7. siječnjem 2007. godine. Ova međunarodna likovna kolonija okuplja već godinama umjetnike iz Hrvatske, Mađarske, Slovenije, Srbije i BiH, a svake se godine priređuje i izložba njihovih radova nastalih tijekom održavanja kolonije. Za nas, Hrvate u Mađarskoj, zanimljivo je kako ovoj likovnoj koloniji već nekoliko godina sudjeluje i slikar Đuro Šarkić iz Mohača, pa tako i lani, čemu svjedoče i njegovi radovi izloženi na spomenutoj izložbi. Uza Šarkića lanjskoj koloniji sudjelovalo je još nekoliko likovnih umjetnika iz Mađarske: slikari István Tóth, Ferenc Káplár te slikar i umjetnički voditelj Galerije Csopor(T) Horda iz Pečuha János Erdős.

Trenutak za pjesmu

Mile Stojić

Gold coast, 1

Gledao sam ljude koji u pedesetim uče nepravilne njemačke glagole
U njihovu pogledu ja sam otkrivao omču
ali ne mržnju. Prije neku samilost
prema svijetu koji sve zna, a ništa ne
razumije

Na njihovim izbrazdanim licima
na njihovim prijevremeno osijedjelim
kosama
teško se zaustavljala raskoš njemačke
sintakse
još teže razlog nekog valjanog povratka
smislu

Za svaku svoju gestu oni su govorili
„Oprostite“
čekajući gdje će ih rasporediti slijedeći
policajac
slučaja. Svoje tijelo što traži šaku riže
oni su shvaćali kao krivicu

Svoja žedna usta oni će napajati novom
nadom
Nevični ovoj zemlji, kao što je ona nevična
njima
kradom u kavani tiho razmjenjuju sjećanja
sve dok ih ne prekine glasna muzika iz vrta
ili poslovni ton konobara.
Hier, bitte, das letzte Glas!

Ispravak

U 11. broju Hrvatskoga glasnika (14. ožujka 2007.) objavljen je članak s pogrešnim naslovom „Prije 30 godina potpisana Deklaracija hrvatskoga jezika“. Deklaracija je objavljena prije 40 godina što je vidljivo i iz teksta, gdje je naznačen datum 1967. g., prema tome naslov bi trebao glasiti „Prije 40 godina potpisana je Deklaracija hrvatskoga jezika“. Nadam se da će mi cijenjeni čitatelji oprostiti ovu zabunu jer sam i ja gotovo istoga godišta, pa sam možda željela biti mlađa deset godina.

Bernadeta Blažetin

Hrvatski iseljenički zbornik 2007

ZAGREB – Predstavljanje knjige „Tri“ Pétera Zilahyja održano je u utorak, 20. ožujka, u zagrebačkoj Knjižnici Bogdana Ogrizovića. Uz autora, predstavljanju su sudjelovali Kristina Peternai, István Ladányi i Branko Čegec. Péter Zilahy (Budimpešta, 1970.), predavao je književnost na Sveučilištu u Budimpešti od 1995. do 1998. godine. Od 1997. do 1999. godine uređuje Link Budapest, internetski časopis za suvremenu književnost na engleskom i mađarskom jeziku. Od 1998. radi prvo kao urednik međunarodnog izdanja JAK, a zatim u nakladničkoj kući Gondolat. Kratke priče bave se njegovim putovanjima od Sydneyja do New Yorka, te od Cape Towna do St. Peterburga. Njegovu knjigu „Zadnji prozor žirafa“ (hrvatski prijevod: Od abecede do žirafe), u kojoj se nalaze i Zilahyjeve fotografije, objavila je 1998. i 2000. godine nakladnička kuća Ab Ovo. Knjiga „Tri“ dosad je prevedena na 18 jezika. Prema njoj je prilagođena i radiodrama koja je osvojila prvu nagradu Mađarskog radija. Ubrzo se pojavio interaktivni CD-ROM koji su ugostile prestižne izložbe poput Crossing Border u Amsterdamu, Adelaide International Festivala te Mediaterra Festivala u Ateni. Godine 2001. boravio je na stipendiji na newyorškom sveučilištu, a sljedeće je godine Ludwigov muzej u Budimpešti organizirao izložbu njegovih odabranih fotografija i interaktivnih djela. Godine 2003. održao je izložbu i u Akademie Schloss Solitude, a tim je povodom objavljena i knjiga kratkih proza „Tri“. Ta knjiga obuhvaća tekstove među kojima – osim toga što je riječ o mojoj trećoj knjizi, koja se objavljuje 2003. godine, u vrijeme kada je i moj kućni broj i kućni broj moga izdavača upravo 3 – na prvi pogled ne postoje nikakve poveznice. Svaki djelić ove knjige nastao je usput, jedan od drugog udaljen i vremenskim i prostornim koordinatama, u različitim dijelovima svijeta. Svaki je tekst naručen, većina naručitelja međusobno se ne poznaje, čak se nikada nisu ni sreli. Izdavač mi je dao tri mjeseca da tekstove posložim u konačan oblik, a posao sam danas uspio završiti. Tako nastali organizam sastoji se od tri dijela od kojih svaki sadrži po tri teksta. Tri putopisne zgrade, tri dnevnika i tri govora napisana povodom nekog otvaranja. Tri je broj Mađara – kazao je između ostaloga Péter Zilahy.

Ovogodišnji ljetopis HMI-a na tristostranik stranica, podijeljenih u osam tematskih cjelina, donosi 39 napisa, sa sažecima na engleskom i španjolskom jeziku, koje potpisuju 42 autora iz domovine i svijeta. Cjeline Znaci vremena, Baština, Mostovi, Kroatistički obzori, Dijaspóra, Duhovnost, Znanost i Nove knjige plod su rada i iskustva uglednih stručnjaka i publicista iz dvadesetak zemalja svijeta.

U godini u kojoj Hrvatska proslavlja 15. obljetnicu priznanja, središnja tema Hrvatskoga iseljeničkoga zbornika jest definiranje nacionalnoga, kulturnoga i socijalnoga identiteta iseljene Hrvatske, njezina duhovnoga obzora i suočavanja s izazovima integracije. Razmatranje pitanja vezanih uza status hrvatskoga jezika u Europi, i posebno unutar manjinskih zajednica, te njegove svjetske afirmacije pokušaj su osvješćivanja egzistiranja našega globalnoga narodnosnoga bića. Potvrdu takvoj tvrdnji predstavljaju napisi posvećeni uspješnosti integracije, ne i asimilacije, naših umjetnika, pisaca, novinskih izdavača, običnih ljudi u drugim sredinama, zemljama i kontinentima.

Tako se na stranicama Matičina godišnjaka ispisuje suvremena iseljenička povijest Hrvata Australije, ali i onih u Njemačkoj gdje već desetljećima djeluje mnoštvo kulturnih, vjerskih i športskih udruga. Današnja Hrvatska „raste“ i zahvaljujući svojoj bogatoj kulturnoj i inoj baštini koju su mnogi hrvatski naraštaji, raspršeni diljem svijeta,

već ugradili u kulture svojih zemalja. Podastirući čitateljima uvid u mnoštvo tema vezanih uza život naših manjina i zajednica izvan domovine, pokušavamo svakom knjigom, koju i ove godine također uređuje Vesna Kukavica i likovnim rješenjima oplemenjuje Luka Gusić, odgovoriti na bitna pitanja naše prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Diana Šimurina Šoufek

DRAVSKO PROLJEĆE
DANI STARE HRVATSKE TRADICIJE
14.-15. TRAVNJA 2007.G.

SUBOTA 12:00-16:00 LUKOVIŠĆE (H) 
SUBOTA 17:00-24:00 STARIN (H) 
NEDJELJA 10:00-16:00 SOPJE (HR) 



- POVORKA
- ZAJEDNIČKI PLES
- IZVORNE GRUPE
- IZLOŽBA NARODNE NOŠNJE
- VUZMENA KOLA
- PRIKAZ SEOSKE KUĆE
- SEOSKA GASTRONOMIJA
- PLOVIDBA NA DRAVI
- OTVORENJE GRANICE

NEDJELJA 10:00-16:00



KUD TANAC
KUD PODRAVAC
ŽENSKI ZBOR KORJENI
ANSAMBL BISERI DRAVE
KUD PODRAVINA
GAJDAŠ PAVO GADANJI

INFO: Jožef Bavai +36-30-9391620 * info@tanac.hu * www.tanac.hu

Bogatstvo ...



Kazališna grupa iz Prisiče 1946. ljeta
 (Iz fotokolekcije Lajoša Brigovića)

Stručni dan za gradišćanske pedagoge



*Učiteljice iz Hrvatskoga Židana,
Kemlje i Bizonje*

Od dotičnoga školskoga ljeta Pedagoški institut u Sambotelu pripada stručnom savjetovanju Visoke škole Dániela Berzsenyija. Suprot toga gradišćanski pedagogi su se dogovorili da s pomoću hrvatskih manjinskih samoupravov i nadalje će djelati pod peljanjem Edite Horvat-Pauković, donedavne stručne savjetnice za hrvatski jezik u ovoj regiji. Ona je za 20. marcijuš (utorak) pozvala učitelje i učiteljice iz svih gradišćanskih škol na takozvani stručni dan u petrovisku Dvojezičnu školu. Sve skupa je bilo nazoči 12 pedagoga (iz Hrvatskoga Židana, Kemlje, Bizonje, Gornjega Četara i domaće škole) na hospitaciji ure hrvatske književnosti, u 7. razredu. Analizu, obradu obavezne lektire, polag uputov ravnateljice škole, ujedno i učiteljice hrvatskoga jezika Edite Horvat-Pauković, zatim su svojim primjedbama komentirali i diozimatelji, a došlo je ujedno i do minjbe iskustav. Kako je rekla nadzornica za jezik, ljetos je predviđeno još regionalno jezično naticanje za naše školare 20. aprila (petak) u Bizonji. Zasad je još pod upitnikom hoće li se moći i je li vridno i ljetos prirediti tradicionalni čitalački tabor u Gornjem Četaru, i koliko bi bilo uopće najavljenikov na početku augustuša. Nazočni su se dogovorili da će izraziti svoju želju prema odgovornim organom da i nadalje ostaje stručni dan ter pedagoško usavršavanje na području Gradišća.

-Tiho-



Zvanaredna sjednica DGMU-a

Nova potpredsjednica i nova članica kontrolne komisije ter modificiranje statuta



*Židanka Marija Kirchknopf je
postala dopredsjednica Društva*

Samo dva tajedne kasnije za generalnom sjednicom Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, znova je skupapozvana skupščina mladih 24. marcijuša, subotu, na Undu. Temeljni razlog zato je ponudila činjenica da donedavnoga potpredsjednika na toj prošloj sjednici većina nazočnih je oslobodila od funkcije. Ovpust su osamnaestimi glasali na tri kandidate: na Helgu Meršić iz Hrvatskoga Židana, na Esteru Koncer iz Gornjega Četara ter na Mariju Kirchknopf iz Hrvatskoga Židana. Po najveć glasi (11) za

funkciju potpredsjednice je odibrana 29-ljetna Židanka s korijeni u Prisiki, Marija Kirchknopf. Mlada pedagoginja podučava nimški jezik u sambotelskoj sridnjoj školi, u kiseškoj gimnaziji je lani još učila hrvatski jezik, a od nedavna svira na tamburi u prisičkom Zviranjku. Za ovim aktom naglo se je otpovidala na predsjedničtvu kontrolne komisije Koljnofka Ingrid Klemenšić s riči „*drugačije je ispaio moj žitak nek sam si mislila, i u budućnosti neću imati vrimenta za društveno djelo.*” Ovako je brzo održan još jedan tajni izbor za novoga člana komisije. S najveć glasi je uz dosadašnje kotrige Petra Horvata i Kristijana Čenara izabrana studentica ekonomije u Šopronu Estera Koncer iz Gornjega Četara. Po odluci muškoga dijela, jedina žena komisije veljek je postala i predsjednica. Na ovom skupu je modificiran i statut Društva da jur o novom obliku dospenu službeni papiroši na društveno prepisanje na sudu. Ovpust je fiksiran i konačni datum za muzički festival u Hrvatskom Židanu „Glas Gradišća”, koji je predviđen 20. oktobra. O još jednoj muzičkoj visti smo obaviješćeni ovde, tj. da je pred kratkim izašla treća CD-ploča umočkoga tamburaškoga orkestra, pod naslovom „Mi smo Kajkavci”. Peljačtvo Društva, na čelu s Rajmundom Filipovičem, odsad će se gustokrat strefiti s Undanci pokidob pred njimi stoji velika zadaća, priredjenje omladinskoga ljetnoga tabora u ovom naselju, pod geslom „Zopet UNTA!”.

-Tiho-



*Novi sastav kontrolne komisije. Sliva: Petar Horvat,
predsjednica Estera Koncer i Kristijan Čenar*

Duboševica – Kukinjski

Višedesetljetno prijateljstvo

Predsjednik mjesnog odbora u Duboševici Vinko Kovačev brine se o poslovima u svom mjestu, ali i o njegovanju prijateljskih veza s bošnjačkohrvatskim naseljem Kukinjem. Ta veza postoji već dvadesetak godina, a otprilike deset godina i službeno je potpisana povelja o prijateljstvu i suradnji između Duboševice i Kukinja.

Duboševica pripada općini Draž koju čini sedam sela. Ona je najsjevernija baranjska župa. Ako petnaestak kilometara od baranjskog općinskog središta Beloga Manastira na glavnoj cesti prema Republici Mađarskoj krenete nadesno, put se odvaja prema Topolju, Gajiću i Dražu. Želite li u Duboševicu, morate stoga puta skrenuti nalijevo do Duboševice iz koje možete opet samo natrag istim putem. Dočekat će vas široka slavonska ulica i pogled na jednobrodnu kasnobaroknu klasicističku župnu crkvu koja je po naredbi ugarskoga grofa Alberta sagrađena 1790. godine. O njoj se brine župnik Josip Kolesarić. Prema dokumentu sinode Pečuške biskupije iz 1714. godine Duboševica je bila filijala Topolja, a deset godina poslije filijala župe Draž. Danas Duboševica ima svoju župu i crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Iz proračuna općine Draž dobivamo određena sredstva, možemo samostalno ići i na natječaje te ta sredstva ulagati u naše mjesto – kaže nam Vinko Kovačev. On je predsjednik mjesnoga odbora Duboševice već petu godinu, to je njegov drugi mandat. Njegovi vijećnici će reći da je Vinko agiln, mlad i da voli svoje selo. Veterinar po struci

koji se nakon završenoga fakulteta u Zagrebu zaposlio u Krašiću, tamo se i oženio, i sa suprugom odlučili su svoj život od 1999. godine nastaviti u Duboševici, gdje danas živi šestotinjak stanovnika. Domovinski rat je Duboševčane potjerao s rodnoga praga. Prije toga rata selo je imalo oko tisuću stanovnika. U ratnom vohoru mladi ljudi zaposlili su se na raznoraznim stranama i mnogi od njih nisu se vratili iako pomaka ka boljem u Duboševici ima. U zadnje tri godine gradi se, stvaraju egzistencije, pokušavaju otvarati nova radna mjesta, napose u sektoru privatne inicijative, radi se na gazdinstvu i otvaraju se poslovne zone. Tako u Duboševici djeluju tri poslovna partnera, a jedan od njih je i mađarska tvrtka Masterplast u kojoj je zaposleno 15 ljudi. Poznat je i duboševički mlin u kojem je zaposlen također velik broj mještana. Kako kaže Vinko Kovačev, u mlin se želi i nadalje ulagati. Potrebno je osuvremenjivati proizvodnju brašna koje je nadaleko poznato. Tako primjerice pekara iz Zadra koristi se upravo brašnom iz Duboševice. Polako, ali sigurno vide se pomaci na polju zapošljavanja, ali sve to ide sporo, treba biti strpljiv. Duboševčani se nadaju kako će u idućim godinama privući još veći broj ulagača u Duboševicu.

Veza s Kukinjem počiva na prijateljstvu i mi svim snagama pomažemo nastojanja Kukinjčana na polju njegovanja hrvatskog folkloru i jezika. Ovdje u Kukinju postoji jezgra ljudi s kojima radimo zajedno, sastajemo se na svim njihovim i našim seoskim priredbama, uvijek nalazimo vremena za druženje, na području nogometa, ribičarenja



Vinko Kovačev

... veli nam Vinko. U Duboševici se svake godine održava međunarodno natjecanje u pecanju gdje su Kukinjčani redoviti gosti, a Duboševčani sudjeluju Bošnjačkom sijelu. Igra se nogomet, kuha se izvrsni grah, i jedu ukusna jela, druže se kada god za to ima prilike, a ako je nema, onda se ona pronalazi. U Kukinju se Duboševčani osjećaju kao kod kuće, a isto je tako i kada Kukinjčani otiđu u Duboševicu.

Ove su se godine dogovorili s načelnikom Ivom Grišnikom da će Duboševčani pomoći u projektnoj dokumentaciji za seosku kanalizaciju. S druge strane, prijatelji iz Duboševice se nadaju kako će Kukinjčani biti njima potpora u nekim njihovim infrastrukturnim situacijama i u nabavljanju novaca iz europskih fondova. Naime, do sada oni su bili područje od posebne državne skrbi, pa su tako riješili i problem rasvjete u selu, cestovnu infrastrukturu, 2001. sredili su i obnovili dom kulture, uredili novu poštu u selu, liječničku ordinaciju ... U Duboševici djeluje škola s četiri razreda, a potom djeca odlaze u Draž. U 2007. godini, kaže Vinko, zbrojili smo i oduzeli prošlu godinu te zacrtali programe i planove koji su dosta pozamašni. Iz proračuna općine Draž imamo 35 tisuća kuna, nije to neki velik novac, ali dobro je za početak planova. Imamo jako dobar glas u županiji (Osječko-baranjskoj). Najvjerojatnije ove godine početak ćemo s izgradnjom suvremene mrtvačnice, što će nas stati 400-ak tisuća kuna, namjeravamo to ostvariti u sljedeće dvije godine. Kanimo obnoviti i objekt seoskoga nogometnog igrališta koji bi nas stajao stotinjak tisuća kuna, a planiramo i uređenje cesta te obnovu seoske crkve. Krovište na našoj crkvi, koja je kulturni spomenik nulte kategorije, obnovljeno je. Dio je to planova i želja sela Duboševice, kako nam priopćava predsjednik mjesnog odbora Vinko Kovačev, a među njima jedan od najvećih zadataka jest upravo nastavljivanje njegovanja prijateljskih veza s Kukinjčanima.

Branka Pavić Blažetin



Santovo

Trodnevna duhovna priprava za Uskrs



Vjerski život santovačkih Hrvata oduvijek je imao važnu ulogu ne samo u očuvanju vjere nego i u njegovanju materinske riječi i

jačanju nacionalne svijesti. Malo je župnih zajednica u Mađarskoj u kojima se redovito svake nedjelje i preko tjedna služe hrvatske mise. Santovačka hrvatska zajednica svake nedjelje ima hrvatsku misu, svaki drugi tjedan se mise preko tjedna služe na hrvatskom jeziku, a o velikim blagdanima obredi se naizmjenično obavljaju jedanput na hrvatskom, a jedanput na mađarskom jeziku. Uz redovita misna slavlja poseban ugođaj imaju prigode kada se u goste pozivaju svećenici iz matične Hrvatske ili susjedne Vojvodine, obično za Božić, Uskrs ili blagdan Velike Gospe. Na taj način hrvatska zajednica ima prigodu čuti izvornu hrvatsku riječ, slušati propovijed, ispovijedati se i moliti na materinskom jeziku.

Župna zajednica u Santovu i ove godine u korizmici je priredila trodnevne duhovne pripreme za Uskrs, koje su održane od srijede do petka, od 21. do 23. ožujka, u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije. Sva tri dana služene su svečane hrvatske mise, a pred misu vjernici su imali priliku za ispovijed na svome materinskom jeziku. Duhovne pripreme za hrvatsku vjersku zajednicu vodio je velečasni Goran Vilov, župnik iz Bačkog Monoštora, a sva tri dana hrvatski su se vjernici okupili u lijepom broju. U svojim prigodnim propovijedima on je uz ostalo govorio o Bogu, duši i važnosti duhovne pripreme, te kako biti kršćanin. Nije skrivao ni žalosnu istinu kako mladež nakon krizme prestaje odlaziti u crkvu, svakodnevno živjeti svoju vjeru. Stoga je pozvao vjernike da svojoj djeci pokažu primjer pravoga kršćanina.

Predstavnici santovačke hrvatske vjerske zajednice izrazili su želju za još boljim povezivanjem s hrvatskom zajednicom u Bačkome Monoštoru. Naime, suradnja dviju zajednica posljednjih nekoliko godina ponovno je oživljena uzajamnim susretima i posjećivanjem kulturnih i vjerskih priredaba. Dodajmo na kraju kako ovoga tjedna u Santovu započinju probe za pjevanje Muke Isusa Krista, koja se na hrvatskom jeziku izvodi svake godine na Cvjetnicu, a svake druge i na Veliki petak. S. B.

Natjecanje učenika



U Lukovišću je 14. ožujka održano maloregijsko natjecanje u glasnom čitanju i razumijevanju teksta. Sudionici su se natjecali u dvije kategorije: 5.-6. i 7.-8. razred. Odazvalo se deset škola, registrirano je 32 učenika. Đaci su najprije po kategorijama riješili zadatak razumijevanja teksta, a zatim su pojedinačno pročitali jedan nepoznat, obvezatan tekst i jedan po izboru. Članovi žirija bili su: Đuro Franković, etnograf, Klaudija Čonka, studentica hrvatskoga jezika, i Đurđa Bellai-Rajbar, nastavnica mađarskoga jezika u srednjoj školi. Dok je žiri donio svoju odluku, učenici škole su zabavljali svoje goste kulturnim programom, upoznali su ih s podravskom nošnjom, plesovima i glazbom. Nakon



programa, u plesačnici tamburaši su svirali kolo, a plesači su podučavali manje vješte. Na opće zadovoljstvo nazočni su nam se pridružili.

Rezultati natjecanja:

5.-6. razred: 1. Noemi Kukuruznjak, 5. razred, Izvar, nastavnica: gđa Farkas, Abigel Švegel, 5. razred, Barča (Deák), nastavnica: Ildika Čizmok-Varga, Ladislav Oršoš, 6. razred, Lukovišće, nastavnik: Tomislav Bunjevac,



2. Dora Primon, 5. razred, Barča (Arany), nastavnica: Zita Štaller-Bellai,

3. Petra Németh, 5. razred, Sendud (Homokszentgyörgy), nastavnica: Judita Farkaš,

7.-8. razred: 1. Patrik Németh, Sendud (Homokszentgyörgy), nastavnica: Judita Farkaš,

2. Anet Pavlović, Barča (Deák), nastavnica: Ildika Čizmok-Varga,

3. Anita Oršoš, Lukovišće, nastavnik: Tomislav Bunjevac.

A. P. B.

Zanimljivo

Ono što niste znali

Ravnodnevica (ekvinocij) točka je na nebeskoj sferi gdje ekliptika presijeca nebeski ekvator. Kako ekliptika presijeca nebeski ekvator u dvije točke, imamo dvije ravnodnevice: proljetnu (21. ožujka) i jesenju (23. rujna). Za proljetne (i jesenje) ravnodnevice Sunce nam izlazi točno na istoku, a zalazi na zapadu. Tada dan i noć traju po 12 sati i jednaki su. Sunčeve zrake pod pravim kutom obasjavaju Zemljin ekvator. U proljetnoj se

ravnodnevici zemlja ponovno rađa. Snijeg se otopi, kiše donose blato, ali ispod njega zelene nam se izdanci proljeća. Na golim granama pojave se pupoljci, a iz zemlje klice izbijaju iz lukovica. Logično je da se za proljeće vežu osjećaji ljubavi i čežnje koji su u ljubavi iskazani na pjesnički i romantičan način, pa je tako i Svjetski dan pjesništva dobio svoj dan upravo u vrijeme proljetne ravnodnevice.

Mali savjetnik

Kalcij, mineralna tvar od koje rasteš

Imaš li 2 kg kalcija?

Tijelo odraslog čovjeka sastoji se od 1-2 kg kalcija. 98% od toga je u kostima. Kost se njime koriste da bi se oblikovale i obnovile. Kalcij je neophodan za osiguravanje krutosti koja čini naše kosti čvrstima. Osobito je važan u djetinjstvu kada kosti rastu. Preostalih desetak grama kalcija je u živicima, mišićima i krvi. Kalcij je prijeko potreban za kosti i zubnu caklinu – najčvršće dijelove tijela. Vitamin D prima u sebe kalcij. Ako ga nema i kalcij nedostaje iz organizma, kosti postaju slabe i deformirane.

Kako do kalcija?

Lako! Pomoću zlatne četvorke; šport, svjež zrak, sunce i hrana bogata kalcijem – ključne riječi za kosti!

Hrana bogata kalcijem

Sir, mlijeko, povrće, mahunarke, koštunjčavi plodovi, integralne žitarice i voda.



Patrik Kuštra 4. r., Martinci



Mira Ronta 5. r., Martinci



Helena Bešić 3. r., Martinci



Izradila: Dijana Kovačić iz Ficehaza

BIZONJA – Od dojučerašnjeg miseca u bizonjskoj školi se gane hrvatski kružok, kojega pelja učiteljica hrvatskoga jezika Klaudija Šmatović. Dosad se je najavilo 24 dice, od 1. do 8. razreda. Unutar zanimanja pohodnici se bavu dramskim igranim, tancanjem i učnjom hrvatskih jačak ter prošlošću Bizonje. Med predviđenim plani voditeljica kluba je spomenula i izlet u Kemlju, kade će pohoditi Miloradićev grob, a i pripravljanje sa samostalnom produkcijom na majuške Hrvatske dane u Bizonji. Mjesna Hrvatska manjinska samouprava sa 150 jezero forintov podupira djelo ove male školske grupe.



Pohodnici hrvatskoga kluba u Bizonji

Dečki

Dečki su komplicirana vrsta ljudi. Već od svoje pete godine zadirkuju cure. Najgori su između 12 i 14 godina. Kažu da ne razumiju cure jer su komplicirane. To uopće nije istina. Ako bi se dečki ponašali zrelije, a ne kao mala djeca, ako bi bili malo romantičniji, ne bi imali problema. Mi cure samo želimo da nas dečki shvate da im ne možemo sve dopustiti. Kako bi se dečki osjećali ako bi ih cure napadale? Stoga ako si dečko i čitaš ovo, poslušaj me! Budi romantičan i nemoj dugo čekati jer će ti cura koja ti se sviđa pobjeći!

Monika Ptičar
8. razred

Radovi učenika iz Serdahela

Zimi ...



Zimi pada snijeg,
Bijel je cijeli bijrijeg.
Djeca se veselo sanjkaju,
A odrasli se radije skijaju.



U prosincu je hladno vrijeme,
Pahuljice male stižu dolje
Da razvesele dobre ljude
U to božićno vrijeme.



8. razred

Dan žena u Katolju



U organizaciji triju manjinskih samouprava, 10. ožujka održan je svečani Dan žena. Na ulaznim vratima doma kulture žene su čekali muškarci triju samouprava, s lijepim riječima „Dobro došli na Dan žena”. Program je počeo pozdravnim riječima načelnice Anke Divjak, i svečanim govorom Tomice Trubića. Potom su nastupili članovi naše umjetničke škole s mađarskim, njemačkim i hrvatskim plesovima. Uvježbao ih je Andraš Mesaroš. Oduševljena publika burnim pljeskom nagrađivala je učenike. Nakon programa muškarci su žene darovali karanfilom i čašicom vinjaka. Zatim su na svaki stol donosili razna jela i pića. Svirao je sastav „Milich” iz Himeša. Veselje je trajalo do ranih sati.

Guganka
Fotografija: Anka Divjak

DUŠNOK – U organizaciji mjesnih poduzetnika 10.-11. ožujka u Dušniku je priređen već tradicionalni Malonogometni turnir na kome su sudjelovale dvije ekipe domaćina iz Dušnoka, zatim po jedna ekipa iz obližnjeg Hajoša i Trnjana iz Hrvatske. Dušnočani već nekoliko godina održavaju prijateljske športske veze s Trnjanima u Hrvatskoj, a ovaj put gosti iz Hrvatske predvođeni su načelnikom, ravnateljima KUD-a i športskoga društva. Oni su bili smješteni kod dušnočkih obitelji, a u subotu je priređeno i zajedničko druženje sudionika koje je uza zajedničku večeru uljepšano malim prigodnim programom, nastupom Pjevačkoga zbora «Biser». Kako nas je uz ostalo izvijestila predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Matija Mandić Góhér, tom prigodom razgovarali su i o tome kako dalje. Obostrano je izražena želja za suradnjom na kulturnom i športskom polju, a bilo je riječi i o razmjeni učenika te pomagala za nastavu, u čemu su im gosti obećali pomoć kako bi dušnočka djeca mogla vježbati hrvatski jezik u izvornoj jezičnoj sredini. Dodajmo da su turnir osvojili domaćini iz Dušnoka, drugi su bili gosti iz Hajoša, treća je bila ekipa iz Trnjana, a druga dušnočka ekipa bila je četvrta. Dušnočani su pozvali goste iz Trnjana na tradicionalni turnir u spomen nekadašnjeg igrača Pála Nagya, koji će se održati 19. srpnja ove godine u Dušniku.

S. B.

Kod lukoviškog načelnika Józsefa Matyóka

Sve teže do novca za infrastrukturna ulaganja

Nedavno smo se u Lukovišću susreli s tamošnjim načelnikom Józsefom Matyókom kojeg smo upitali što je novo u ovome podravskom selu u kojem i danas gotovo 50% stanovnika čine Hrvati.

Nalazimo se u mnogobrojnim investicijama, radimo na zgradi seoske škole, mijenja se krovna konstrukcija, vanjska i unutarnja drvenarija, teku vanjski i unutrašnji radovi te obnova električnih instalacija i sanitarnih čvorova. Prošle smo godine u potpunosti obnovili zgradu seoskoga vrtića, a sada teku radovi na školi, za što smo sredstva namirili što putem natječaja što iz vlastitoga proračuna – kaže nam lukoviški načelnik. Danas u vrtiću imamo 40-ero dječice, a u školi 106 učenika. Dolaze nam djeca iz okolnih naselja: iz Brlobaša, Novoga Sela i Potonje. Na žalost, iz godine u godinu sve je manji broj djece, pa se i mi suočavamo s tim problemom i s brojnim ograničenjima koje trebamo uvoditi. Budućnost vidimo u nekim budućim integracijama s drugim srodnim samoupravama. Mi smo gestor školama spomenutih malih samouprava te i oni dio svojih učeničkih glavarina uplaćuju u naš školski proračun. Danas nas u selu živi 650-ak, to je mali broj ... U Brlobašu ima 150-ak stanovnika, u Potonji i Novom Selu 250 – 300 duša. U ovome samoupravnom ciklusu želimo završiti obnovu svih objekata koji su u vlasništvu samouprave. Škola je posljednja od njih. Čeka nas potom obnova pločnika i nogostupa. József Matyók je od devedesetih godina načelnik sela Lukovišća, peti je to njegov mandat. Podrijetlom Hrvat, uživa veliko povjerenje svojih mještana, ali, kako



sam kaže, iz svakoga samoupravnog ciklusa sve je teže i teže biti načelnikom jer se sela ovakve veličine i tipa suočavaju s velikim poteškoćama koje u prvom redu proizlaze iz tankoga seoskog proračuna. U mjesnom bilježništvu zaposleno je osam djelatnika, i to je minimalan broj ljudi s kojima možemo upravljati bilježništvom i zadacima koji su pred nama, kaže naš sugovornik. Svi mađarski izvori iz kojih smo do sada mogli nabavljati sredstva putem natječaja polako presušuju, tu su maloteritorijalna udruženja, ali velika se ulaganja iz toga fonda ne mogu financirati jer se i novac u tim maloregionalnim formacijama i strukturama dijeli razmjerno broju stanovnika pojedinih naselja. Kako onda riješiti pitanje kanalizacije, otpadnih voda ... nerješivi su problemi s kojima se suočavaju samouprave. bpb

Program pečuškoga Hrvatskog kazališta za travanj 2007.

1. travnja, s početkom u 19 sati, Antun Karagić: *Pošteni varalica*, pučki igrokaz, premijera
Mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh
2. travnja, s početkom u 19 sati, Antun Karagić: *Pošteni varalica*, pučki igrokaz (repriza)
Mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh
4. travnja, s početkom u 18 sati, Antun Karagić: *Pošteni varalica*, pučki igrokaz (repriza)
Mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh
18. travnja, s početkom u 9.30 sati, Puškin: *Zlatna ribica*, dječji igrokaz
Mjesto: Split
19. travnja, s početkom u 18 sati, otvorenje izložbe Géze Verebesa
Mjesto: Galerija Csopor(t)-Horda, Pečuh
21. travnja, s početkom u 19 sati, Antun Karagić: *Pošteni varalica*, pučki igrokaz
Mjesto: Kalača (Kalocsa)
28. travnja, s početkom u 19 sati, Antun Karagić: *Pošteni varalica*, pučki igrokaz
Mjesto: Katolj
30. travnja, s početkom u 19 sati, Antun Karagić: *Pošteni varalica*, pučki igrokaz
Mjesto: Surdukinj (Szederkény).

Pisma čitatelja

„Odbijena narodna inicijativa“

U svakoj naciji, u svakome narodu, tako i u hrvatskome ima pametnijih pak i malo slabijih. Ima dobrodušnih i zlonamernih. Ima ih gizdavih pak onda skromnijih, dobročinitelja i buntovnika. Koliko nas ima, toliko smo ličnosti. Čudni jesmo mi, Hrvati. Kak autor članka piše: Hrvastvo je stablo, a granje i lišće na tom stablu je toliko šareno da se prebrojiti ni pregledat ne može. Sa tim bunjevačkim problemom susreo sam se prvi put 1952. godine kada nam je profesor tumačio razne i „pripoznane“ dijalekte srpskohrvatskog (od 54.) i hrvatsko-srpskog jezika. Priča, ta naučna glasila je otprilike ovako: U srpskohrvatskom jeziku ima tri glavna dijalekta.

1. Štokavsko narečje jer u svakidašnjem govoru ljudi upotrebljavaju upitnu zamenicu *što*. Npr. Što je to? Što ili šta radiš? Kod Srba je *šta*, a kod Hrvata *što*?

2. Kajkavsko narečje jer se umesto upitne zamenice *što* ili *šta* rabi upitna zamenica *kaj*. U tu smo grupu spadali mi, kajkavci iz Zale. I šutili (močali) smo kak ribe vu potoku.

3. Čakavsko narečje: upitna zamenica je *ča*. Kajkavštinom i čakavštinom se više nismo bavili, nego smo opet stavili pod mikroskop *štokavštinu*. Nju u pismu i u govoru upotrebljavamo također na tri načina: ekavština, ijekavština, jekavština. Npr: seno, sijeno sjeno, mlijeko, mljeko, mleko, itd. Reč profesora je sveta je li? Zato smo mi, zalski kajkavski „volovi“, verno zapisivali profesorove misli. Ali ne svi, jer su među nama bili i takozvani Bunjevci koji su profesor u oči rekli da on nije u pravu jer seno, sjeno i sijeno nije pravilno, nego ta reč u „pravilnom, književnom“ govoru glasi: *sino*, *mliko*, i nikako onak kako je to nama profesor tumačio. Nasreću, do fizičkog nasilja nije došlo jer je glasovođa ostavio učionicu. Zbog jednog prokletog slova „i“ bili bi se tukli kad bi bilo nekog koji bi im se suprotstavio. I još nešto što me i dandas muči: otkud vruga postalo je toliko tisuć partizana u Mađarskoj nakon rata? Čak sam negdje i čitao da su trigodišnji mali „mađarski“ partizani oko Deske, Santova mine noseć pomagali Rusima pobediti nemačku i mađarsku vojsku!

Nekima se ne sviđa što su im Mađari kazali Bunje. E, pak pri nas i Zadunavlju kažu nam *tót*: *Tótszentmárton*, *Tótszerdahely*, *Lengyeltóti* itd. I zašto nazivamo Nemce Nemcima? Nismo se znali s njima razgovarati, pak smo onda rekli: *Némci!* Kraj Balatona žive *Toti* koji su se doselili iz sela „Drnje“ na desnoj obali reke Drave. Mnogi se tak i zovu: *István*, *Dörnyei József* *Dörnyei* itd. Selo Drnje je u Hrvatskoj, ipak ti ljudi sami sebe nazivaju *Totima*, nit za Boga ne priznaju da su podravski Hrvati, dakle Šokci, ili kak mi je nekad 1966. g. rekla 83-godišnja „teta Manja“: u *Somogyzentpálu*

(*Tótszentpál*): „Mi smo ti, sinko, Šokeci“. Mi svi, koji živimo u dijaspori, koji decenijama pisanu reč nismo videli sve od 1919. do 1946. leta, pak i onda ono nešto malo što je stizalo do naroda, bilo je pisano, (kak je neki zagrebački ili možda čakovečki pismoznalac rekao) srpskohrvatskim esperantom! U Narodnim novinama vladala je ona „prava“ turskim, latinskim, albanskim i Bog zna kakvim rečima obogaćena štokavština, koja je potjecala s juga i širila se u Bačkoj. Mi, koji smo malo dalje stanovali od nacionalšovinističkih ideja, ostali smo pri svojem starom narečju.

Koliko sela, toliko narečja! Ki to ne veruje, neka dojde sim vu Zalu pak se nek ubedi da li je istina kaj ve tu tvrdim! Drugač govore na Petribi, drugač na Pustari, drugač na Minarci, drugač v Serdahelu i drugač Sumartonu, ali hrvatski, a ne turski, nego malo pomešano mađarskim jezikom jer je narod nove pojmove preuzeo iz mađarskog jer mu je taj jezik bio najbliže! Dete na onome jeziku progovori kakvim stupe u dodir s njim.

Nije moj posao mešati se u politiku, samo toliko hoću reći da među nas Hrvate (tu na tlu naše domovine) razni vetrovi pušu, iz raznih krajeva s okolnih područja. U Đurško-šopronsku i Željeznu županiju tamošnje Hrvate (nekad *Vende*) sa Zapada, k nam u Zalu iz Međimurja i iz Slovenije, u Šomod i u Baranju iz Zagorja dok našim Bunjevcima iz pravca Beograda.

U Mađarskoj, ako dobro znam, ima 13 nacionalnih manjina. Sveti Števan kralj rekao je da su narodi u punonacionalnoj državi naj-sretniji, najblaženiji. Da li je to istina, prosudite vi, dragi štitelji. Ja mislim da je malo pogrešio s tom izjavom!

Sve je bilo u redu dok u „presvetloj Francuskoj“ nisu počeli raditi takozvani „prosvećeni“ pametnjakovići, enciklopedisti pa poslije njih njihovi „slobodni zidari“ koji su isprva dobrom namerom širili svoje pozitivne ideje sve dok se među njih u vodstvo nisu se umešali materijalisti u razne lože (londonska, pariska, praška itd.). Te razne bande otpočele su kviriti, razbijati centralne države (Rusija, Nemačka, Austro-Ugarska Monarhija). Ubijali su careve, careviće, kraljevske naslednike, naterali su narode u svetske ratove, revolucije i kontrarevolucije da na našoj planeti preuzmu ekonomsku i političku vlast! Pa, dragi moji Bunjevci, ako i vi tak mislite da se priključiti kanite ka tim nemilosrdnim crvima, odvojite se od naše hrvatske zajednice, budite 14. etnička manjina sa svojom „i“-kavštinom. Ali nešto treba da vam kažem! Šibu jednu levko slomiš, snopom šiba morje preplaviš! U jedinstvu je snaga, sam si slaba mačka!

Joška Vlašić Manglin

Serdahelkinje prave kuharice



Serdahelske žene poznate su po finim gibanicama, što i dokazuju pred svijetom svake godine na festivalu gibanica koji se priređuje na danu sela. No nije to jedino jelo u kojem su majstorice članice Kluba umirovljenika, koje su se već više puta na raznim mjestima natjecale u pečenju lepinja, pogača. Među umirovljenicima ističe se teta Mariška Koša, koja je poznata već i na području kuhanja i pečenja kolača. Ona još uvijek peče kolače za svadbu ili za neke svečanosti, i to one prave starinske. Ovaj put se istakla pečenjem krafni ili, kako ona kaže, „fanki“ na natjecanju u Kaniži, gdje je između niz natjecateljica postigla drugo mjesto za svoju ekipu. Točan recept teta Mariška nije odala, no rekla je da pravi krafne prema receptu napisanom u svakoj kuharici.

PEČUH – Prije desetak godina Baranjska županija i grad Pečuh utemeljili su Javnu zakladu za nacionalne i etničke manjine. Dugi niz godina na čelu Zaklade bio je neumorni i samozatajni dr. Miklós Füzes koji je koncem prošle godine preminuo. Njegovom smrću došlo je i do promjena u vodstvu Zaklade. Tako je nedavno trinaestoročlani Kuratorij u osobi dr. Ivice Đuroka jednoglasno izabrao novoga predsjednika spomenute Zaklade. Napomenimo kako je dr. Đurok u njoj do sada obnašao dužnost tajnika. Lani je uz pomoć županije i grada Pečuha Zakladi povjereno jedno sveobuhvatno istraživanje položaja svih manjinskih zajednica u Baranji. Istraživanje je zgotovljeno i nastao je rad od tristotinjak stranica koji se sada nalazi u tisku, kazao je za hrvatsku emisiju Radija Pečuha g. Đurok. Bit će to osmi svezak u izdanju Javne zaklade za manjine Baranjske županije i grada Pečuha s naslovom istoimenoga projekta Sadašnjost nacionalnih i etničkih manjina. Ovo istraživanje pokazalo je, bar što se tiče Hrvata u Baranji, kako postoje naznake i znakovi jačanja lokalnoga hrvatskoga identiteta, te je utvrđeno kako u pojedinim dijelovima života jača korištenje mjesnoga hrvatskoga materinskoga jezika, kazao je dr. Đurok.

Svečano uručene vjerodajnice zastupnicima glavnogradskih manjinskih samouprava



Za zastupnike manjinskih samouprava u Budimpešti, u svečanoj dvorani Skupštine glavnoga grada u ponedjeljak, 12. ožujka, održana je svečanost povodom uručivanja vjerodajnica. Tom prigodom okupljene zastupnike u ime Izbornog povjerenstva pozdravio je dr. József Fogarasi. Nakon intoniranja himne uslijedio je pozdravni govor u kojem je gospodin Fogarasi istaknuo da su pripadnici manjina državotvorni čimbenici koje Republika Mađarska štiti, osigurava im sudjelovanje u javnom životu, pravo na uporabu i školovanje na materinskom jeziku odnosno na osnivanje svojih manjinskih samouprava. Na lanišnjim manjinskim izborima, u Budimpešti su osnovane 202 kvartovske manjinske samouprave, a 11 nacionalnih manjina ostvarilo je pravo na utemeljenje glavnogradske samouprave. Manjinske organizacije u Budimpešti postavile su 32 liste, čiji je broj zbog zajedničkih lista na izborima smanjen na 26 od

kjih je izorno povjerenstvo registriralo 21 listu. Ukupno je na manjinskim listama glavnoga grada bilo 218 kandidata. Izorno povjerenstvo grada Budimpešte 11 puta je zasjedalo i donijelo 50 odluka do kraja manjinskih izbora. Na popis elektora ukupno je upisan 971 zastupnik od kojih je na glasanjima sudjelovalo 934 elektora, dakle 96% njih se odazvalo izborima. Izbornom povjerenstvu nije dostavljena nijedna pritužba, stoga su izbori bili pravovaljani i ispravni. Manjinski zastupnici preuzeli su vjerodajnice i pozivnicu koja sadrži nadnevak (datum) i mjesto utemeljenja glavnogradske samouprave pojedinih manjina. Osnivačku sjednicu ima pravo voditi najstariji zastupnik u nazočnosti bilježnika ili njegova predstavnika. Osnivačka sjednica Hrvatske manjinske samouprave grada Budimpešte održana je 19. ožujka 2007. godine u 16.30 u sjedištu HDS-a u Ulici Lajosa Bíróa 24.

A. P.

Još jedan „Tanacov” uspjeh



Kako donosi županijski list Dunántúli Napló, nema još jednog takvog plesnog ansambla u zemlji, pogotovo ne u Peču, kao što je „Tanac”. On je ovih dana po drugi put zaredom dobio najviše moguće stručno priznanje, Spomen-plaketu „Martin György”. To je izvrstan uspjeh i stoga što se festival plesnih ansambala u Mađarskoj i njihovo stručno ocjenjivanje od 1996. godine održava dvogodišnje i po novom organizacijskom i ocjenjivačkom ustrojstvu, a za sudjelovanje na festivalu vlada golemo zanimanje među folklornim ansamblima. U više gradova, više od stotinu folklornih ansambala sudjeluje odmjernu snagu na svojevrsnom prvenstvu folklornih ansambala u Mađarskoj, težeći osvojiti što više od maksimalno mogućih 150 bodova. Stručni ocjenivački sud vrednuje koreografiju, dramaturgiju, ponašanje na sceni, izvornost ... Treba osvojiti najmanje 130 bodova da bi se stekao naslov izvrsnog ansambla. Ako tri puta uzastopce na festivalima ansambl postigne naslov izvrsnog ansambla, onda mu se dodjeljuje Spomen-plaketa „Martin György”. Na svih dosadašnjih šest održanih festivala „Tanac” je uvijek bio među najboljima, štoviše tri puta je i po broju osvojenih bodova zauzeo apsolutno prvo mjesto. Uz osvojeno stručno priznanje uz nagradu idu i pogodnosti. Naime, natječajnim fondovima NKA mogu u mnogim slučajevima sudjelovati samo oni ansambl koji nose naslov izvrsnog ansambla, a oni se i preporučuju te šalju na međunarodna gostovanja te dobivaju pravo slanja i sudjelovanja međunarodnim festivalima.

Čitajte i širite Hrvatski glasnik!

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270